

Redacteur ESB

m.dijkstra@sdu.nl

Krom

In juli 2009 werd door de Europese Unie een deel van de non-tarifaire barrières op de importen van voedsel opgeheven. Het ging hierbij om het opheffen van regels op het gebied van het uiterlijk van voedsel, zodat in totaal 26 soorten groenten en fruit geïmporteerd kunnen worden, zonder dat er verdere eisen voor het uiterlijk zijn. Concreet betekent dit bijvoorbeeld voor de komkommer dat deze ook legaal de grenzen van de EU mag oversteken als de kromming ervan groter is dan elf graden. Voor tien producten, waaronder appels, bestaan nog wel schoonheidseisen, maar zelfs deze mogen geïmporteerd worden, als maar expliciet wordt aangegeven dat het product van een lagere kwaliteit is (Europese Commissie, 2009).

Het opheffen van de schoonheidseisen voor het voedsel zou in dit geval niet alleen leiden tot een reductie van de prijzen voor het voedsel in Europa en minder verspilling omdat er minder kromme komkommers verloren zouden gaan. Maar het zou ook zorgen voor armoedereductie, omdat ook kleine boeren die onvoldoende in staat zijn om rechte komkommers te telen, nu hun kromme producten op de Europese markt kwijt kunnen.

Maar hoewel de Europese schoonheidseisen voor deze voedselsoorten al bijna een jaar niet meer bestaan, is de gemiddelde komkommer die in de Nederlandse supermarkt te vinden is nog steeds even niet-krom, en zijn ook andere groenten in het algemeen niet lelijker geworden (Het Parool, 2009). Voor een belangrijk deel zijn dan ook de wettelijke Europese eisen niet meer van belang, maar particuliere eisen. Supermarkten legden, en leggen, bovenop de voedsel-eisen die de overheid stelt, ook nog hun eigen eisen, die veelal in groepsverband aangehouden worden. Zo onderschrijft een markt-aandeel van meer dan 75 procent van de supermarkten in Nederland hun eigen private eisen aan voedsel in de vorm van GlobalGAP, de *Global Good Agricultural Practices*. Deze hebben een drukkend

effect op de import op de Europese markt van buitenlandse voedselproducten (Van Berkum en Achterbosch, 2009). Slecht nieuws dus voor de kleine boeren die toch hun producten kwijt willen op de Europese markt, maar evenwel begrijpelijk vanuit de supermarkten bezien.

De vraag is welk effect deze eisen op de binnenlandse welvaart hebben. Aan de ene kant is er een winst voor consumenten omdat zij zeker weten dat een product een bepaalde minimale kwaliteit heeft (OESO, 2008). Maar de literatuur laat ook zien dat kwaliteitseisen zorgen voor hogere prijzen als gevolg van minder toetreding op de markt en mogelijke samenspanning (Sappington, 2005; Napel en Oldehaver, 2009). Deze negatieve welvaartseffecten gelden sterker wanneer supermarkten zichzelf eisen opleggen dan wanneer deze door de overheid opgelegd worden. De bedrijven die zichzelf de eisen opleggen zullen dit namelijk niet doen omdat zij filantropisch zijn ingesteld, maar eerder omdat zij meer winst willen maken. Saitone en Sexton (2008) constateren dan ook dat er altijd een negatief netto welvaartseffect optreedt wanneer bedrijven zelf een minimale kwaliteitseis mogen invoeren, door een model op te stellen met vrijwillig opgelegde kwaliteitseisen en een mogelijkheid tot productvernietiging. In dit model zijn consumenten de dupe, omdat zij alleen voor producten met een hoge kwaliteit kunnen kiezen, en niet ook kunnen kiezen voor producten met een lagere kwaliteit en prijs.

Toepasselijk genoeg zijn de schoonheidseisen voor voedsel zo ook de uitkomst van een *beauty contest* zoals die van Keynes (1936): de kromming van komkommers is niet de uitkomst van het koopgedrag van de consument, maar van hoe krom de supermarktbranche vindt dat de eindgebruiker zijn komkommer moet consumeren. Een krommere komkommer is dan meer in lijn met het marktevenwicht.

LITERATUUR

Berkum, S. van en T. Achterbosch (2009) *Tarieven en standaarden in de agrarische sector*. ESB, 94(4570s), 25–30.

Europese Commissie (2009) *Daar is de kromme komkommer weer: vanaf 1 juli weer groenten en fruit met een bizarre vorm in de winkelrekken*. Persbericht, 30 juni.

Het Parool (2009) *Kromme komkommer komt de supermarkt niet in*. Het Parool, 1 juli.

Keynes, J.M. (1936) *The general theory of employment, interest and money*. New York: Harcourt Brace and Co.

OESO (2008) *Interaction of public and private standards in the food chain*. Parijs: OESO.

Napel, S. en G. Oldehaver (2009) *A dynamic perspective on minimum quality standards under Cournot competition*. *Bavarian Graduate Program in Economics. Working Papers*, 82.

Saitone, T.L. en R.J. Sexton (2008) *Minimum quality standards, industry self-regulation, and economic welfare*. Werkdocument, University of California Davis.

Sappington, D.E.M. (2005) *Regulating service quality: a survey*. *Journal of Regulatory Economics*, 27(2), 123–154.